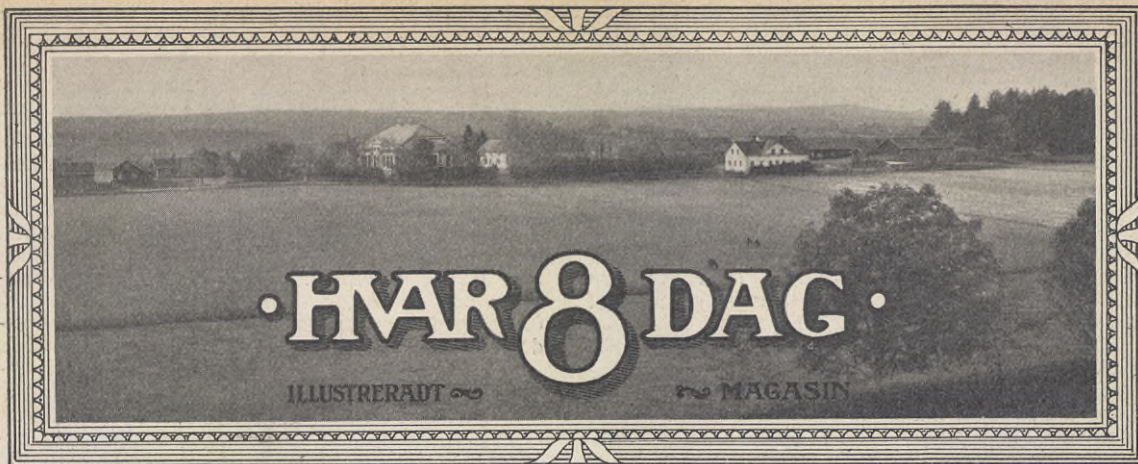

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VY FRÅN STORVIK, MED GÄSTRIKLANDS NYA FOLKHÖGSKOLA I BAKGRUNDEN. — FOTO. NORDSTRÖM, STORVIK.

12TE ÅRG.

DEN 2 OKTOBER 1910.

NO 1.

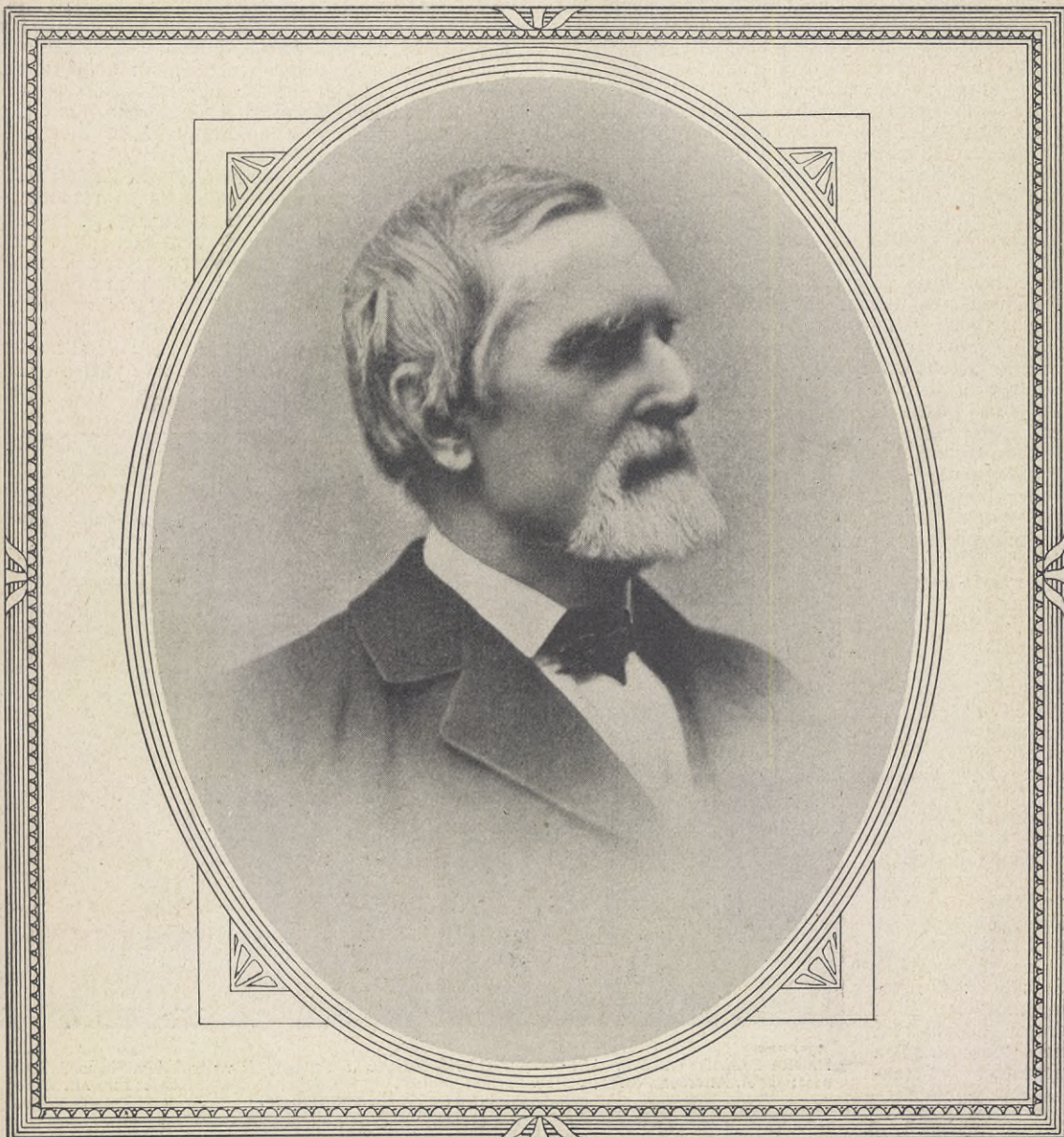

Foto Dahlgren, Upsala

Kitté: Bengt Sjöberg

Hampusens Port.

HAMPUS ADOLF VON POST.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

I det hälsningstal, statsminister Lindman riktade till den andra internationella agrogeologiska konferensen i Stockholm, framhöll han, hurusom åtminstone ett svenskt namn på markforskningens område säkerligen vore alla dess ledamöter bekant: namnet Hampus Adolf von Post. Inom fackmännens krets skall denne den svenska naturvetenskapens nestor alltid åtnjuta tillbörlig berömmelse. Men äfven den stora allmänheten är skyldig hans lifsgärning en tacksam erinring.

Hampus Adolf von Post tillhör en gammal adlig släkt från Westfalen, som under Carl XI:s förmyndarregering vann inträde på svenska riddarhuset. Dess flesta medlemmar ha i likhet med dess svenska stamfader, den tappra öfverste Wilhelm Mauritz von Post, ägnat sig åt krigarens yrke. Hampus Adolf von Post bildade härifrån från början intet undantag. Född på Tisenhult i Östergötland den 15 dec. 1822 och son till dåvarande majoren, sedermera postmästaren i Köping Ernst Reinhold von Post och dennes maka Emilie Ulrika Borgstrand, ingick han efter skolundervisning i Linköping och Norrköping 1838 som furir vid Första lifgrenadierregementet, för hvilket hans farbroder då var chef, blef två år därefter student i Upsala och erhöll 1841 officersfullmakt som underlöjtnant vid Västmanlands regemente. 1850 befordrades han till löjtnant, men lämnade två år därefter krigstjänsten för att mera odeladt ägna sig åt den vetenskapliga verksamhet, hvartill hans håg länge oemotståndligt dragit honom.

Redan från sin späda barndom hade von Post haft mycket intresse för naturvetenskapliga iakttagelser och studier. Med tillhjälp af tillgängliga läroböcker hade han mestadels på egen hand redan före sin studentexamen skaffat sig goda insikter i botanik, zoologi, kemi och geologi samt därtill äfven ägnat sin uppmärksamhet åt jordbrukets skötsel. Sedan han inträdt på militärbanan vistades han mest hos sin farbror, kapten G. von Post, på Frängsäter och sysset sig med kemiskt-teknologiska undersökningar för glas- och järntillverkningen därstädes, hvarjämte han under åren 1842—45 undersökte bergbildningarna, rullstensåsarna samt flora och fauna i Västmanland. Följande år vistades han i Upsala för naturvetenskapliga studier. 1847 företog han en resa genom Tyskland, Böhmen och Danmark för vinnande af vidgade insikter i glastillverkningen samt fortsatte 1848 på prof. L. F. Svanbergs laboratorium i Stockholm sina kemiska studier. Från denna tid härröra hans vetenskapliga uppsatser i Vetenskapsakademiens

”Öfversikt“. Sistnämnda år blef han anställd som lärare i kemi och geognosi vid det kort förut under Johan Arrhenii nitiska ledning nyinrättade ”rikets högre landbruksläroverk“ på Ultuna.

Ähuru han sökt särskild utbildning här för genom en ny resa till åtskilliga af Tysklands landbruksinstitut såsom i Eldena, Sprengel och Berlin, stannade han denna gång endast tre år på denna plats. 1851 begärde och erhöll han nämligen afsked för att i stället öfvertaga disponentplatsen vid Reijmyre glasbruk under Frängsäter i Östergötland, som då ägdes af hans kusiner, kapten G. von Posts söner. Hans verksamhet här gaf sig tillkänna i ett starkt uppsving af brukets tillverkningar, men hindrade honom icke att just under denna tid utföra några af sina mest betydelsefulla vetenskapliga arbeten. Redan i sin vid 19 års ålder i ”Botaniska Notiser“ (junihäftet 1842) offentliggjorda första uppsats ”Några ord till fäderneslandets yngre botaniker“ hade han både röjt forskarklon och pekat på det område, där han sedan skulle vinna sin storhet. Det förra genom att på det kraftigaste framhålla den grundliga specialkännedomens upphöjande till medel att därigenom ernå allmän och generell kunskap: denna ginge genom monografien. Det senare genom sitt däri uppställda kraf, att vid de lokala undersökningar af floran, han förordade, särskild uppmärksamhet borde ägnas åt den inverkan, som det underliggande lagret utöfvar på vegetationen och växternas förekomst: ”det är“, säger han, ”mycket att beklaga, att man hitintills inom fäderneslandet därvid i allmänhet fäst at så föga aiseende“. Att dessa hans programsatser voro mera än tomma ord, visade han nu. Hans i Vetenskapsakademiens ”Handlingar“ och ”Öfversikt“ införda monografier: ”Om sandåsen vid Köping“ (1855), ”Om krosstensbäddar i Skedvi socken i Östergötland“ (1856), ”Om glaciärlagret vid Strökärr“ (1862) skola i alla tider anses som arbeten af framstående betydelse i den

Efter fotograf.

NÅGRA BANBRYTARE PÅ AGROGEOLOGIENS OMRÅDE: Sittande, fr. v.: prof. A. v. Sigmund, Budapest; dr A. Atterberg, Kalmar; Geh. Bergrat prof. F. Wahnschaffe, Berlin. Stående: Dr P. E. Müller Köpenhamn; dr D. J. Hissink, Holland.

Kliché: Ernst Sjöberg.

TVENNE BILDER FRÅN ARBETET VID GÄSTRIKLANDS NY-
INVIGDA FOLKHÖGSKOLA: Lektion i redskapslära. — Iköket.
Exteriörer af skolans byggnader å första sidans vignett.
(Se text å sid. 7.)

svenska geologiens historia. Medan man ännu i början af 1850-talet, ehuru med någon tvekan, omfattade Seiströms teori om en rullstensflod såsom rätta förklaringen af de lösa aflagringarnas uppkomst, visade von Post redan i de båda förstnämnda skrifterna ohållbarheten af denna åsikt. Hvad särskildt de redan då mycket omskrifna rullstensåsarna beträffar, framgick af von Posts undersökningar, att deras material ingalunda var utan all ordning hopvräkt, utan på ett ganska regelbundet sätt aflagradt. Genom detta och andra resultat af sina undersökningar lade von Post grunden till den, hvad Sverige angår, icke långt därefter allmänt antagna glaciär-teorien, enligt hvilken de lösa jordlagren i vårt land till hufvudsaklig del leda sitt ursprung från den inlandsis, som en gång framglidit öfver detsamma.

Genom råd och upplysningar bidrog von Post samtidigt i icke oväsentlig mån till det vetenskapliga anordnandet af Sveriges geologiska kartarbeten, då dessa 1856 började utgifvas efter en noggrannare plan. Axel Erdmann, grundläggaren af dessa arbeten, talar "med rättvis erkänsla" om "de särdeles vackra undersökningar öfver våra yngre jordbildningar, som af hr löjtnant v. Post blifvit utförda." Han tillägger, att "några få bland dessa visserligen firmas af författaren offentliggjorda, men att större delen af de rika materialier, han på denna väg insamlat, ännu äro outgifna". Tack vare Axel Erdmann torde emellertid äfven de senare, åtminstone till någon del, hafva kommit den geologiska vetenskapen till godo.

I sammanhang härmed kan förtjäna nämnas, att de svenska jordarternas terminologi äfven leder sitt ursprung från v. Posts arbeten.

I sjutton år kvarstod von Post som disponent vid Reijmyre, men sedan han 1868 lämnat denna befattning, återvände han till sin första kärlek, i det han i januari 1869 åter tog plats som lärare vid Ultuna, denna gång som lärare i agrikulturkemi, organisk och teknisk kemi samt geologi. Därjämte var han föreståndare för den agrikulturkemiska anstalten därstädes. Med största flit fortsatte han nu sina naturstudier inom botanikens, zoologiens, kemiens och geologiens områden och gjorde särskildt i afseende på svampar, skador och parasiter på kulturväxterna samt de lösa jordlagren och växtsam-

Foto. Olsson, Sandviken.

Atché - Bengt Silfverparv

hällena en mängd värdefulla iakttagelser, som dock tyvärr endast till ringa del och i fragmentarisk form offentliggjorts. Från hans verksamhet som lärare vid Ultuna föreligger i tryck utgifna hans "Grundlinier till åkerbrukskemien". Sin lärarebana slöt han först 1892, vid uppnådda 70 års ålder, och bosatte sig därefter i Upsala, alljämt ägnande sig åt det naturstudium som varit hans lefnads kärlek.

Af utmärkelser, som kommit von Post till del, må nämnas att han redan 1858 kallades till ledamot af Vetenskapsakademien och 1861 till ledamot af Landbruksakademien, som 1894 valde honom till hedersledamot. 1875 erhöi han professors titel och promoverades 1877 vid Upsala universitets jubelfest till filosofie hedersdoktor. Efter afskedstagandet kallade honom Upsala läns hushållningssällskap till hedersledamot och tilldelade honom två år senare sin guldmedalj.

Om von Posts verksamhet i det praktiska lifvets tjänst må slutligen tilläggas, att det var han, som den 16 februari 1874 i ett föredrag inför Landbruksakademien första gången i vårt land väckte förslag om inrättandet af hushållsskolor för kvinnor i betydelse af anstalter för inhämtande af kunskaper om kemiens och fysiologiens tillämpning på människans lefnadsbehöf och näring samt om grunderna för hushållets teknik, därvid begrundande sitt förslag på ett sätt, som gör, att hans framställning än i dag kan läsas med utbyte.

TVENNE MINNESVÅRDAR.

Den 24 september i år firade staden vid Fyris strand en dubbel *minnesfest* — en jubelfest, ty det var tioårsdagen af Upsalakörens stora seger i Paris världsutställningsåret 1900, och en sorgfest, aftäckningen på Upsala gamla kyrkogård af en *minnesvård* öfver Upsalasångens och den svenska

FRÅN AFTÄCKNINGEN AF FRYXELLBYSTEN Å SUNNE KYRKOGRÅRD den 24 sept.: Dr Selma Lagerlöf håller festtalet. — Vi hänvisa äfven till n:r 25 föreg. årg., där den af prof. Runeberg skulpterade bysten återges. (Foto. Aurelius, Sunne.)

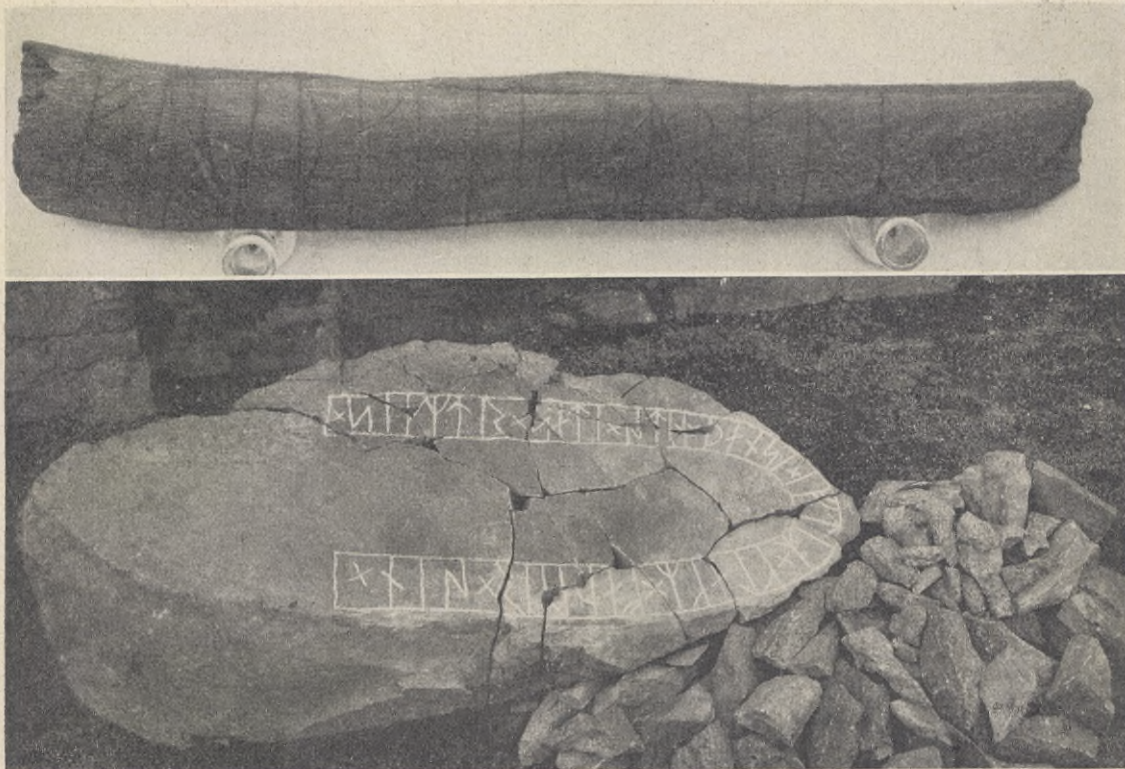
kvartettsångens store man, *Ivar Eggert Hedenblad*. — På baksidan af den nu resta minnesstenen stå att läsa årtal och ortnamn, som minna om den svenska studentsångens triumffärder under Ivar Hedenblads geniala anförarskap — däribland Paris 1900.

FRÅN AFTÄCKNINGEN AF MINNESVÅRDEN ÖFVER I. E. HEDENBLAD, Å UPSALA GAMLA KYRKOGRÅRD: MINNESVÅRDEN, (porträttmedaljongen skulpterad af Erik Lindberg). — BLOMSTERHYLLNINGEN VID GRAFVEN. Prof. Söderblom nedlägger en krans.

TVENNE MÄRKLIGA SKÅNSKA RUNFYND.

Efter fotograf.

Klöhn, 1888, s. 11. Bengt Sjöqvistsparre Sköln. 179.

Öfverst: DEN NU FUNNNA "FUTHARKEN", i ung. hel skala. Nederst: RUNSTENEN FRÅN DAGSTORP.

Af de båda ofvan återgifna märkliga skånska runfynden upptäcktes *Dagstorpsstenen* redan för ett par månader sedan. När intendenten Karlin i Lund i slutet af juli besökte Dagstorp på uppdrag af riksantikvariern, meddelade en tillstådeskommande man, landtbrukaren Nils Paulsson, att han strax förut vid passerandet af ett stenrös vid vägen sett ett par stenar på hvilka han trodde sig hafva funnit runor.

Herr Karlin begaf sig i sällskap med Nils Paulsson till platsen samt framletade ett femtiotal sprängstycken af en sten som kort förut legat kullfallen på Dagstorps annexhemman och utan att någon anade dess betydelse fått ett sprängskott samt därpå blifvit förd ned till vägen för att vandra vidare till stenkrossen. N. Paulsson åtog sig att köra hem och förvara sprängstyckena tills riksantikvariern bestämt om stenens öde.

Då stenstyckena, af hvilka endast en liten del blifvit enligt löfte hemkörda, voro utsatta för verklig fara anmodades herr Karlin af riksantikvariern att, tills antikvitetsakad. definitivt beslutat, taga vara på stenen. Stenröset ränsakades helt nyligen ytterst noga och ett 80-tal sprängstycken insamlades utom de 24, som blifvit hemkörda och som under väntetiden varit utsatta för ett fullt attentat, i det någon "runolog" sökt ändra ett I till ett K. Samtidigt hade äfven stenröset skattats för makadam och stensättning.

Emellertid ligger stenen eller rättare de 104 sprängstycken som räddats af densamma nu utanför Kalendehuset på Kulturhist. museet i Lund i afvaktan på akademiens beslut för att åter sättas samman, ty äfven andra spekulanter än Kulturhist. museet, som i första hand har hedern af räddningsverket, hafva anmält sig.

Inskriptionen, som torde kunna sättas till slutet af 900-talet, meddelar att "*Sigmr. (Sigmund) sati (satte) stin (sten) thansi (denna) iftir (efter) Itaker (Itaker) father (fader) sin (sin).*"

*

Den runrad som här användts i sin största renhet är den yngre 16-myndiga och ödet fogade så att icke långt efter den 30 sisl. aug. intendenten Karlin vid en grundgrävning i Lund skulle finna hela denna runrad ristad på ett kronhjortsrefben. Under det att man äger en mängd fynd med den äldre runraden samt ej så få af den yngsta, har hittills den kortare "*Futharken*" från tiden mellan 850—1050 som skapat våra flesta runurkunder fullkomligt saknats i Norden och intet af de tvenne dokument som i utlandet representera samma tid, *Abcedarium nordmannicum i St Gallen* samt ristningen i *Maeshave på Orkneyöarna* visar den märkvärdiga klarhet och säkerhet som "*Lundafutharken*".

Såväl fyndförhållandena som runornas form och placering göra det för öfrigt mycket lätt att tidsbestämma densamma, och runristarens namn på baksidan af benet, Afkar, bidrar också till fixerandet af tiden. Denna borde kunna sättas till omkring år 1000, snarare något före än efter, alltså ett nytt bevis på Lunds uråldriga kultur. Hvilket ändamål har benet fyllt? Vi få antaga att det är runristaren Afkar som ristat runorna såsom föreskrift för en lärjunge. Med fullt fog torde intendent Karlin gjort sitt uttalande om detta runfynd såsom det vetenskapligt viktigaste som gjorts under många år. Efter hvad vi hafva oss bekant hyser den store runomästaren i Norden professor Wimmer samma uppfattning.

SVENSKAR I FRANSK-TYSKA KRIGET.

Efter fotografen

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre Stålm.—Ölg.

Översta raden, fr. vänster till höger: Marketentaren Wessberg, Stockholm; bagare Hansen, Köpenhamn; betjänt Carlsson, Stockholm; bagare Möller, Köpenhamn (svenskfödd); sockerbagare Larsson, Stockholm; obekant; obekant; handelsbiträdet Kämpe, Stockholm; obekant; snickare Sederberg, Stockholm; obekant; obekant. Mellersta raden: Obekant; guldsmed Joh. Pettersson, Stockholm; handelsresande Frans Gunnarsson, Göteborg; magister Jörgen, Östersund; målare Rubenson, Göteborg. Nedre raden: Guldsmed Janson, Stockholm; instruktör Jonson, Stockholm; fotograf Otto Wegener, Helsingborg; skräddare Lindberg, Stockholm; målare Sundin, Stockholm, och snickare Sundström, Stockholm. Af de här upptagna namnen är Wegener mera känd i hela Paris och en stor del af den öfriga världen som den framstående fotografen Otto på Place Madeleine.

H. 8 D. är ofvan i tillfälle återgifva en under *Paris' belägring* tagen fotografi, hvilken torde ha sitt synnerliga intresse, enär den upptager de *svenskar*, som under belägringen tjänstgjorde som *frivilliga nationalgardister*. Belägringen af Paris begynte

som bekant i sept. 1870, alltså för jämnt 40 år sedan. — Mannen i gruppens midt var göteborgare och hette *Frans Gunnarsson*. Han var barnfödd i Helsingborg och anställdes på en tryckeriofficin därstädes, men utbytte sättarens yrke mot en handelsre-

MINNESSTEN Å FRÖSÖ LÄGER.

Opt. Olsson, Östersund.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre Stålm.—Ölg.

JÄMTARNES AFSKED TILL FRÖSÖ LÄGER: Överste Tavon talar vid *afläggningen af minnesstenen* å Frösö läger, den 18 sept. Jämtlands jältjägareregemente tog nämnda dag ett högtidligt afsked af sitt hittillsvarande läger å det historiska Frösö, och därvid *aflycktes* en minnessten, å hvars framsida läses: "1682—1910 samlades här Jämtlands krigsfolk för öfning i vapnets bruk till fosterlandets försvar".

Efter fotografen.

Klubb: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre Ståhl —17g.

FRÅN VÅRA KAPPLÖPNINGSBANOR. SÅSONGENS TVENNE SEGERRIKASTE RYTTARE:
Löjtnant C. Trägårdh (å "Miss Lizzie II") och Löjtnanten frih. F. H. Bennet (å "Menina").

sandes. I Göteborg, där han många år var bosatt, gifte han sig med en köpmansdotter, men då äkten- skapet efter kort tid upplöstes genom hustruns död, begaf han sig till kriget. Han deltog i icke mindre än 52 skärmytslingar och var en af de få, som efter striderna vid Champigny och Brie-Sur-Marne be- lönades med franska republikens tapperhetsmedalj, Gunnarsson afled för ett år sedan i Amerika.

Fotografien ifråga, som äges af en person i Hel- singborg, har sitt intresse äfven därigenom att den är signerad med namnen Nadar—Wegener. Den förre var som bekant framstående fotograf, natur- forskare och vetenskapsman.

(Till fotos å sid. 3).

Den 10 september invigdes högtidligen *Gästrik- lands folkhögskola* i Storvik. Skolan omfattar dels ett nybyggt skolhus, där bl. a. ett elevlaboratorium finnes inrymdt, vidare rektorsbostaden med internat — en f. d. herrgårdsbyggnad — samt en hus- modersskola, med kök, bakstuga, tvätt-, stryk- och badrum, matsal, rum för elever och lärarinnor. Där- jämt hör till skolan ett jordbruk på 16 tunnland åker och 10 tunnland skogsmark, två tunnland träd- gård och ekonomihus samt smedja och snickeri- verkstad.

Rektor är fil. kand. Gösta Ekelöf.

SVENSK-AMERIKANARNES HOTELL I GÖTEBORG, HOTELL HEMBYGDEN, som inom kort öppnas. — Den gamla planen på upprättandet af ett på samma gång billigt och godt hotell, där de till Sverige återkommande utvandranne kunde finna ungefär enahanda bekvämligheter, som de äro vanda vid från det nya hemlandet, har nu realiserats i Göteborg, under medverkan af Nationalföreningen mot emigrationen. "Hembygds"-hotellet är det gamla hotell Bristol, som renoverats för sitt nya ändamål. Agare är det filantropiska hotellaktiebolaget Hembygden.

Efter fotografen. DUKTIGA SKOLGOSSE-SKYTTAR:

Västerås läroverks pokalskyttar, som vid skolungdomens täf- lingsskiutningar i Stockholm eröfrade dels Kellgrens pokal för uppnådda 431½ point och Franches för en medelpoint af 158 points. Skyttarna äro från vänster till höger: V. Forsberg, O. Eklom, G. Spjuth, E. Flytström och O. Högberg. Dessutom vunnos tre gevär af respektive Eklom, Flytström o. Forsberg.

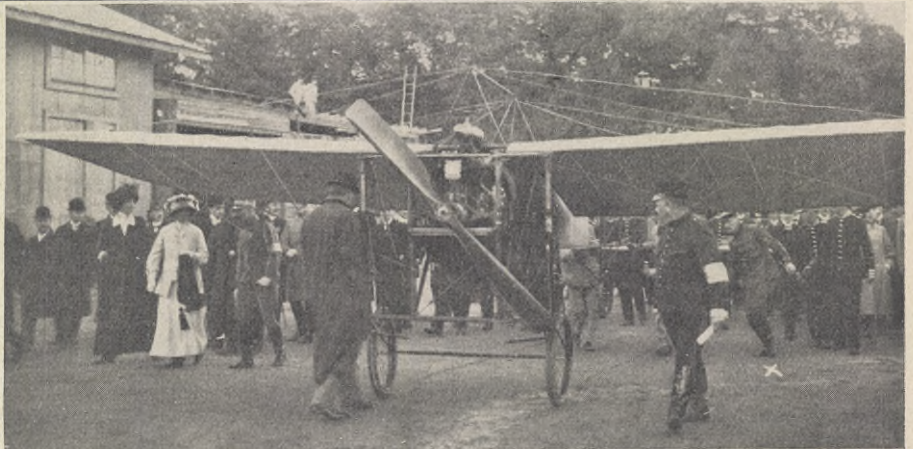
FLYGVECKAN I STOCKHOLM.

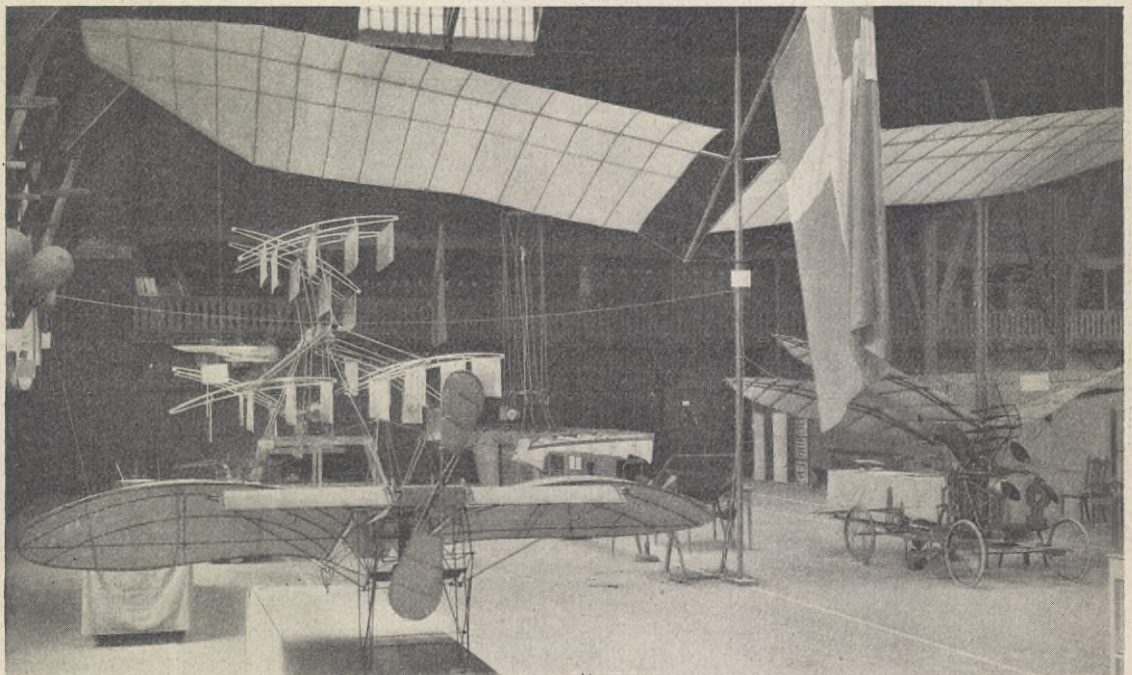
löst, då "Bilbol" flög uppåt, från de tusentals åskådare som samlats vid Ladugårdsgårde, o. hänförelsen kände inga gränser hos alla dessa, som nu för första gången fingo bevittna det storslagna skådespelet, människans nyvunna herraväldet öfver luften.

FRIHERRE CEDERSTRÖM FLYGER ÖFVER LADUGÅRDSGÅRDE.

Den 21 sept. var den stockholmska flygveckans stora dag — då företog nämligen friherre Carl Cederström sin första officiella flygning, som vardt i allo lyckad. Ett oändligt jubel bröt

BILBOL, FRIH. CEDERSTRÖMS AEROPLAN, VID STARTEN. X är frih. C., dameni hvitt friherrinnan C.

H. 8 Dag, STOCKHOLMSFOTOGRAF.

FRÅN SVENSKA AERONAUTISKA SÄLLSKAPETS FLYGMASKINSUTSTÄLLNING UNDER FLYGVECKAN I STOCKHOLM: T. h. fabr. Nybergs — nestorn bland svenska flygmaskinskonstruktörer — flygmaskin modell 1904, vid flaggan i midten bärplan 1910 till Nybergs flygmaskin, t. v. å bilden instrumentmakare Sahlins modell, i fonden Erik Lindquists teleplan och ballongkorg.

Klönne i Kem. A.-H. Bengt Silfverparre Stålm—Gbg.

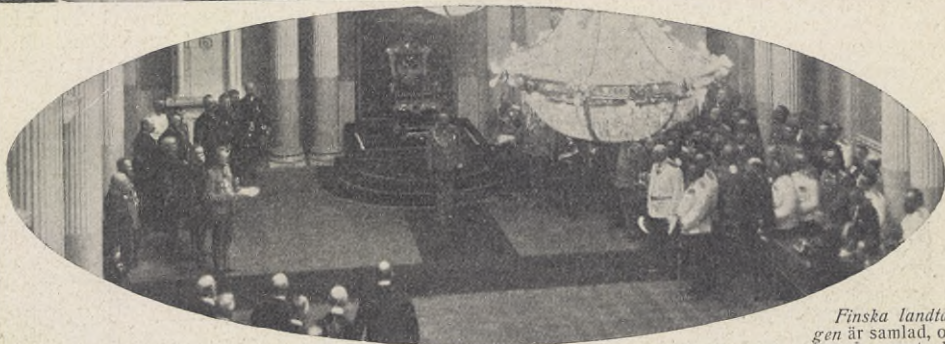
FINSKA LANDTDAGEN.

I LANDTDAGS-
HUSET:

VALET AF TAL-
MAN. X är ålders-
presidenten sena-
tor Leo Mechelin,
som leder förhand-
lingarna.

Vidst. bild.

I TRONSALEN:
GENERALGU-
VERNÖR SEYN
(framför tronen)
FÖRKLARAR
LANDTDAGEN
ÖPPNAD.

Efter fotografier.

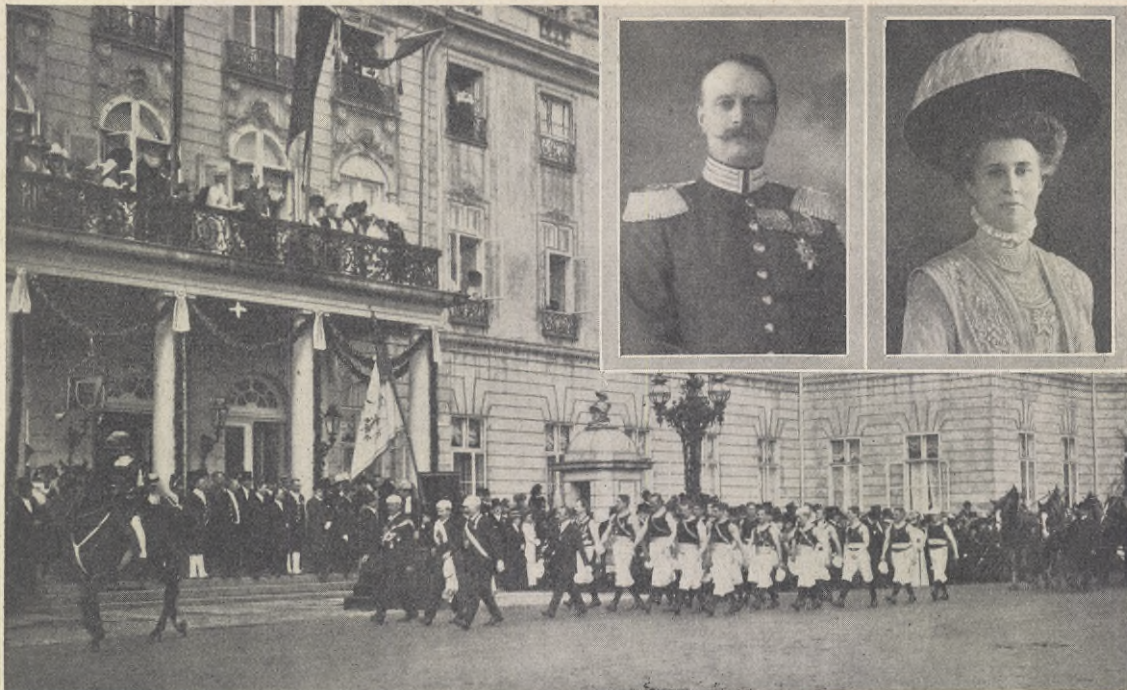
DE TRE TALMÄNNEN: Fr. v. t. h. Söderholm (svensk), Svinhufvud (ungfinne) och Listo (gammalfenoman).

Kliché: Bengt Sjöforsparva.

Finska landtdagen är samlad, och kampen mot den ryska reaktionens sträfvan den att beröfva landet dess högtidligen be-svurna författning är i ett allvarligt skede.

Det eljest poli-tiskt så söndrade finska folket står enigt, och då landtdagens talman, assessor Svinhufvud, den 23 sep-tember vid sam-manträde vägra-de framlägga mi-nisterrådets mot grundlagarna stridande lagförslag till landtdagens be-handling, då kunde han göra det i det fasta medvetandet om ej blott de val-de folkrepresen-tanternas, utan och hela finska folkets bifall och gillande.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A. H. Hertz Silfverparre Salm—Öby.

FRÅN DE STORHERTIGLIGA SILFVERBRÖLLOPSFESTLIGHETERNA I KARLSRUHE: Roddföreningarna defilerar för storhertigparet (+). — STORHERTIG FRIEDRICH OCH STORHERTIGINNAN HILDA.

Storhertig Friedrich II af Baden och hans gemål, Hilda, född prinsessa af Nassau, ha firat sitt silfverbröllop, och Karlsruhe har med anledning däraf i flera dagar varit i högtidsskrud, och hela Tyskland har lifligt hyllat de storhertiglige. Det svenska konungahuset är ju synnerligen nära befyndadt

med det badensiska regerande huset — drottning Victoria är storhertigens syster — och såväl drottningen som kronprins Gustaf Adolf och hertigparet af Södermanland voro bland de furstliga personer, som personligen bragte sin uppvaktning.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A. P. Bonet Silfverparre Salm—Öby.

I AEROPLAN ÖFVER ALPERNA: CHAVEZ STARTAR VID BRIG för att fullborda den första flygningen öfver Alperna. (Se text å sid. 13.)

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfverparre.

JOSEF KAINZ +.

Den 20 september på morgonen utandades *Josef Kainz* sin sista suck.

Josef Kainz, sedan tio år Wiener Burgtheaters frejdade hjälteframställare, var tvifvelsutän den främste samtida skådespelaren på tysk scen. Hans namn betecknar pånyttfödelsen af den tyska sceniska konsten. Längre tillhörde K. "Deutsches Theater",

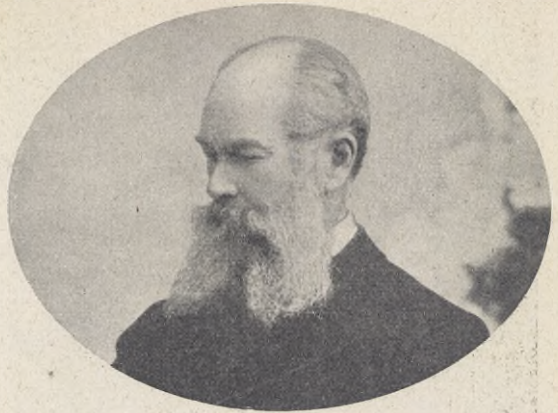

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfverparre.

AHMED MIRZA, den i dagarna aflidne, blott 12 år gamle persiske shahen, som kom på tronen genom den liberal-nationalistiska revolutionen i juli månad i fjol.

Den stora frågan vid årets "röda vecka" — socialdemokraternas partidag —, som begynte den 18 sept. i Magdeburg, var striden om den badensiska budgetvoteringen. Af majoriteten antogs den af partistyreelse och kontrollkommissioniförening framlagda skarpa resolutionen, däri uttalas ogillande af badensarnes brott mot disciplinen genom att sätta sig öfver en föregående partidags formliga beslut och bevilja budget åt en borgerlig regering — samt vidare klandras deras beredvillighet att deltaga i undersätliga hyllningar af landets öfverhet. Debatten härom tog två dagar.

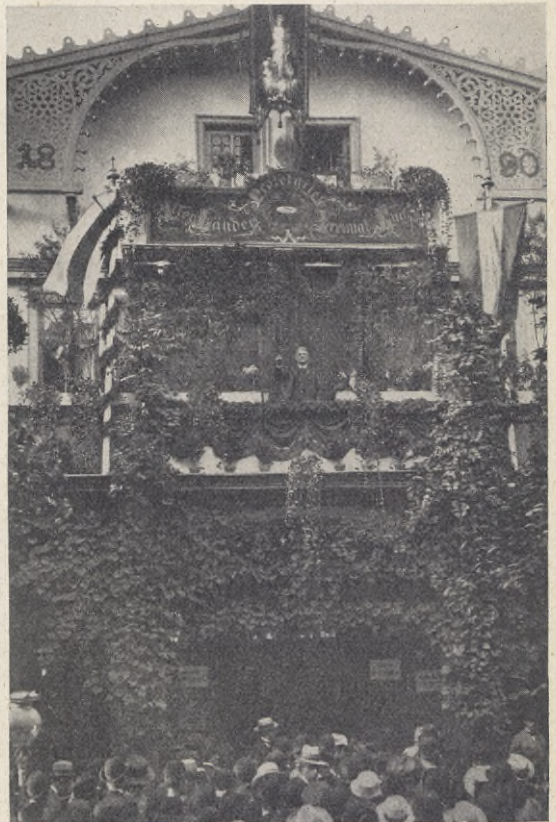

Efter porträtt.

Kliché: Bengt Silfverparre.

ALEXANDER NELIDOFF, den i dagarna aflidne ryske ministern i Paris. — N., en utomordentligt habil, högt begåfvad diplomat, åtnjöt, jämväl tillfölje sin betydelsefulla post, stort anseende.

hvars betydelse för teaterkulturen knappast kan skattas högt nog, och "Deutsches Theater" blef till en makt och en reformator just i, med och genom Kainz, impressionismens skådespelare. Hans i hög grad personliga konst stötte många ifrån honom, men de, som förstodo honom — och det var det stora flertalet — dyrkade honom. Hans konst var full af behag och kraft, af skälmeri och vemod, af själ och musik.

Efter fotografen.

Kliché: Bengt Silfverparre.

FRÅN SOCIALDEMOKRATERNAS PARTIDAG I MAGDEBURG
Ledebour talar.

FRAN HUFVUDSTADENS SCENER.

Foto. Jäger, Sthlm.

Kliché Bengt Sjöfversparre.

"JOHN GABRIEL BORKMAN" Å K. DRAM. TEATERN:
Herr och fru Aug. Lindberg.

Å Kungliga Teatern gafs den 26 sept. "Faust" med herr Kirchner, som nyligen gjorde sin utomordentligt framgångsrika debut å svensk operascen, i titelrollen, samt fröken Linnander som Margareta; Mefistofeles' roll utfördes af herr Wallgren, och Valentins af herr Herou.

När detta nr af H. S. D. presslägges, är intet känt om huru aftonen blef; men med tanke på den ofvan nämnda rollbesättningen är det knappast riskabelt att spå en ny succés.

Heller icke om utförandet af "John Gabriel Borkman" hvaraf den 27 sept. gafs en repris å K. Dramatiska Teatern, äro vi af förutnämnda skäl i tillfälle uttala oss. "John Gabriel Borkman" framfördes förra gången våren 1907. (Våra fotografier från dessa pjäser äro tagna vid generalrepetitioner af Faust samt vid föreg. representation af det Ibsenska mästerverket).

Foto. Jäger, Sthlm.

Kliché Bengt Sjöfversparre

"FAUST" Å K. TEATERN: Herr Kirchner och fröken Linnander
(som Faust och Margareta).

Foto. Jäger, Sthlm.

Kliché Kem. A. B. Bengt Sjöfversparre Sthlm.—Öb.

Scen ur "FAUST": Valpurgisnatten.

ÖFVER ALPERNA I AEROPLAN. (Till bild å sid. 10).

Det gifves numera knappast en vecka på året, utan att underrättelser komma om någon ny märklig bragd, som flygmännen ha utfört. Den senaste och i aviatikens historia hitintills mest betydande — vida öfverglänsande kanalflygningarna, Paulhams luftfärd London—Manchester och den franska rundflygningen — är peruanaren Chavez' djärfva färd i Blériotmonoplan öfver Alperna.

Denna alpflygning var ett nummer i den af italienska luftseglingssällskapet anordnade flygveckan i Milano; startplatsen var förlagd till Brig i Rhonedalen, hvilken plats är norra ändpunkten för Simplontunneln och ligger 700 m. högt. Flygningen skulle alltså försiggå öfver Simplonpasset, på en höjd af 2000 m. De oberäkneliga vindkasterna liksom molnen och den tunna luften erbjödo utomordentliga svårigheter, och många ansågo hela företaget för omöjligt. Också var Chavez den ende som fullbordade färden öfver alperna, men han kom icke helskinnad från det vågsamma äfventyret. I Domodossola på italienska sidan kanttrade maskinen på en höjd af endast 5 m. och C. bröt i fallet båda benen. — Målet var egenligen Milano.

“Prinsen af Pilsen”, Oscarsteaterns stora nyhet, lär redan i årtatal ha varit en kassapjäs i Newyork, när stockholmspubliken den 24 sept. första gången fick njuta af densamma. Gustaf Lüder är kompositören och Frank Pixley heter librettoförfattaren. Musiken flyter lätt och melodiskt, men kan icke berömma sig af större originalitet; och handlingen är lika enkel som i alla andra moderna operetter. Att “Prinsen af Pilsen” likvisst gjorde furor bland publiken, beror alltså otvivelaktigt till hufvudsaklig del på Oscarsteaterns skådespelare, som åstadskommo små underverk i fråga om godt humör å scenen och, som följd däraf, i salongen.

Foto. Jager, Sklm.

“PRINSEN AF PILSEN” Å OSCARSTEATERN.
SISTA AKTEN: T. v. igenkännas fröken Berentz, herr Allum, fru Meissner. I midten stå fröken Grünberg och herr Barcklind samt bakom fröken Falk, längst t. h. fru André och herr Ringvall.
Öfre bilden: Herr Barcklind och fröken Grünberg i hufvudrollerna.

Kliché; Kem. A.-B. Hengt Sjöfersparre Sklm.—Öbg.

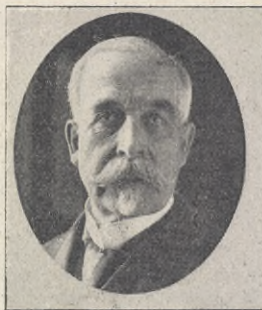

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

Data å sista sidan.

J. M. EKSTRÖMER.
F. d. Kapten. Godsägare. —
Fogelfors. 75 år 26 Sept.*

C. W. ERICSON.
Friherre. F. d. generallöjtnant.
— Stockholm. 70 år 28 Sept.*

E. A. GÜNTHER.
Envoyé extraord. — Köpen-
hamn. 60 år 28 Sept.*

A. H. WACHTMEISTER.
Grefve. Landshöfding. —
Karlskrona. 55 år 19 Sept.*

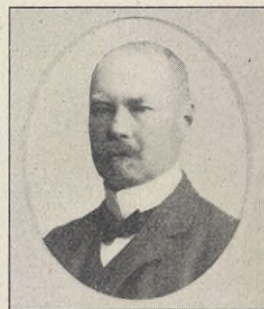
S. A. C. NORDSTRÖM.
Landbrukare. — Lyrestad.
70 år 3 Sept.*

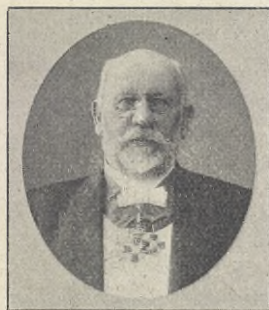
P. O. L. KLINGSPOR.
Grefve. Hofmarskalk. Gods-
ägare. — Ekenäs, Ringstorp.
65 år 23 Sept.*

K. A. POSSE.
Grefve. Godsägare. — Berg-
vara, Räfte. 55 år 18 Sept.*

K. A. HERMELIN.
Friherre. Godsägare. —
Målsåker. 50 år 16 Sept.*

E. G. M. BÄCKSTRÖM.
Byråchef. — Stockholm.
65 år 20 Sept.*

C. G. EWERLÖF.
Auditör. — Karlskrona.
55 år 14 Sept.*

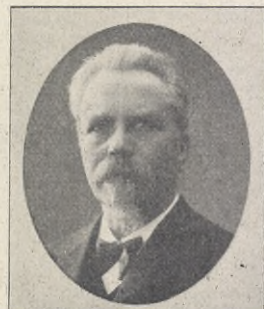
P. A. V. SCHOTTE.
Landssekretere. — Karlstad.
50 år 13 Sept.*

V. E. ALMQUIST.
Byråchef. — Stockholm.
50 år 21 Sept.*

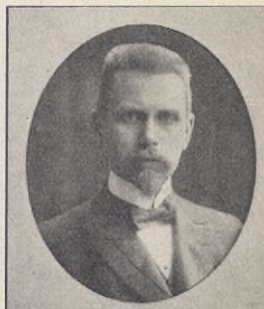
R. O. ALM.
Lasarettsläkare. — Eskilstuna.
60 år 29 Sept.*

N. TÖRPSOHN.
Seminariektör. — Landskrona.
55 år 14 Sept.*

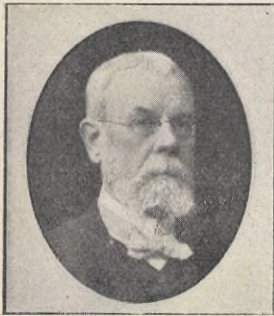
T. ANDERSSON.
Fil. d.r. Utämnd till Sjukkas-
spektör. — Stockholm.*

K. E. HILDEBRAND.
Redaktör. Fil. d.r. — Stock-
holm. 40 år 24 Sept.*

* Data å nästa sida.

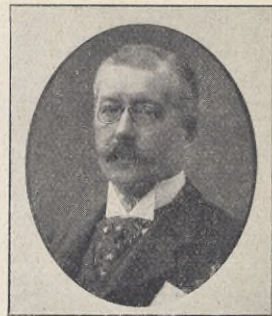
O. SILFVERSPARRE †.
F. d. Riddarhuskamrer. — Stock-
holm. F. 32. † 21 Sept.*

M. BOUSTEDT †.
Bankkassör. Kommunalman. —
Karlsborg. F. 33. † 15 Sept.

G. W. RETTIG †.
Generalkonsul. — Stockholm.
F. 49. † 19 Sept.*

C. E. LINDSTRÖM †.
Grosshandlande. — Göteborg.
F. 51. † 21 Sept.*

NYVALDA RIKSDAGSMÄN.

J. E. BIESERT.
Ingeniör. — Vermlands
län.
F. Kam. Venster.

K. M. B. HELLBERG.
Redaktör. — Vermlands
län.
F. Kam. Venster.

J. R. KJELLÉN.
Professor. — Kalmar län,
södra del.
F. Kam. Höger.

L. R. BECK-FRIIS.
Friherre. Häradshöfding.
— Skaraborgs län.
F. Kam. Venster.

J. A. FORSS.
Fabrikör. — Skaraborgs
län.
F. Kam. Venster.

C. F. BECKMAN.
Landtbrukare. —
Malmöhus län.
F. Kam. Höger.

E. J. BECKMAN.
Direktör. — Stockholms
län.
F. Kam. Venster.

G. F. STEFFEN.
Professor. — Stockholms
län.
F. Kam. Socialdemokrat.

P. PEHRSON.
Hemmansägare. — Ble-
kinge län.
F. Kam. Höger.

A. PERS.
Redaktör. — Kopparbergs
län.
F. Kam. Venster.

J. T. LARSSON.
V. Häradshöfding. —
Norrbottens län.
F. Kam. Venster.

A. ANTONSSON.
Målaremästare. — Malmö.
F. Kam. Höger.

F. HALLBERG.
Landssekreterare. —
Malmö.
F. Kam. Höger.

M. JOHANSSON.
Landstingsman. — Vista
och Mo härad.
A. Kam. Höger.

E. JOHANSSON.
Landtbrukare. — Östbo
härad.
A. Kam. Höger.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

MELCHER EKSTRÖMER. Ex. fr. Teknol. Inst. 55 o. från H. Art. lärov. å Marieberg 59. Löjtn. i V. och Vattenb.-kåren s. å., stationsingeniör vid statens järnvägsbyggnader 60-64, arbetschef v. Landskrona-Eslöv järnvägsbyggnad 64-65, lärare v. Teknol. Institut. 67, kapten i V. o. V. K. 69-89, öfveringeniör v. olika små järnvägar 71-76. Eger Fogellors bruk i Kalmar l. och Klafrestoms bruk i Kronob. l. Led. af Hushålln. Sällsk. Förv.-utskott sedan 88, landstingsman. Led. af Riksd. A. K. 91-95 och af Första Kammaren sedan 95. Utskottsledamot.

CARL ERICSON. Und.-löjtn. i Vestgöta reg. 58, öfverste och chef för regementet 87-96, gen.-major i armén 93, chef för 3dje arméfördeln. 96-02, gen.-löjtnant i gen. reserv 02 och i armén 03, inspektör för trängen s. å. Kassadirektör i Skånes Ensk. Banks kontor i Stockholm 02. Led. af ett flertal militära kommittéer af betydelse. Kommunalordförande, landstingsman. Led. af Riksd. A. K. under flera år vid olika perioder, därunder led. af Bankutskottet, Bevillningsutskottet och tillfälliga utskott. Inneh. K. m. st. k. S. O.

ERNST GÜNTHER. Kommerseråd 97, öfverdirektör och chef för K. Patentverket 04. Envoyé i Kristiania 05 och i Köpenhamn sedan 08. Hänvisa till ärg. VI: 48, där biografi och helsidesporträtt återfinnas.

AXEL WACHTMEISTER. Und.-löjtn. vid Lifreg. dragonkår 76, ryttmästare 96. Afg.-ex. från Ultuna landbruksinst. 83. Disponent på Torsåker och Harg 97. Landshöding i Blekinge län 1900. Sedan 04 led. af Riksd. F. K. Örd. i Blekinge läns hushålln.-sällskap, örd. i styrelsen för Mell. Blekinges Jernvägs A.-B.

STEN NORDSTRÖM. Blef. efter studieresor i Storbritannien, lärare vid landbrukskola 66, mejeristruktör 68, jordbruksförvaltare 70-73. Eger egendomen Höglunda i Skarab. län, led. i Godeningsrätten, nämndeman, landstingsman, kommunalordf. Led. af Riks. A. K. sedan 94, utskottsfullmakt.

PHILIP KLINGSFOR. U.-löjtn. vid Lifr. husark 67, v. F. Lifgren-reg. 68, kapten i res. 86, ätsked s. å. Hofmarskalk 01. Eger godsén Ekenäs, Grönlund, Hjälmåster m. fl. i Östergötlands län. Led. i Österg. läns Hypoteksförening och i Hushålln. Sällsk. förvaltningsutskott. — Vice örd. i Hushållnings-sällskapet sedan 02. Led. af Läroverkskommittén 99-02, i kommittén ang. omregl. af indeln. i läkaredistrikt sedan 04, landstingsman. Led. af K. Landbruksakad. Sedan 86 led. af Riksd. F. K. samt vid olika perioder led. af Lag-, Bevillnings- o. Statsutskottet ävensom af tillfälliga utskott.

KNUT POSSE. Stud.-ex. 76, hofr.-ex. 80, e. o. notarie i G. Hofrätt s. å. Eger Bergqvada gods sedan 04, ordförande i Kronobergs läns landsting sedan 94, led. af Riksd. F. K. 93-96 under hvilken tid P. vid olika tillfällen var suppleant eller ordf. ledamot af utskott samt statsrevisor.

KNUT HERMELIN. Eger egendomarne Kjesta o. Ulunds Söderm. län samt arrenderar o. bebod Målsäckers gods i samma län.

ELIMAR BÄCKSTRÖM. Stud.-ex. 64, jur.-embets-ex. 68, e. o. notarie i S. Hofrätt o. i Stockholms Råd.-rätt s. å. V. Håradshöding 75, not. i Gen.-poststyrelsen 79, sekret. o. ombudsman i Civilstat. pensionsintr. 82, t. i. kamrer o. sekret. i Gen.-poststyr. 89, t. i. byråchef i Revisionsbyrån 96, kamrer o. sekret. derst. 1900. Led. af direktionen i K. Sällskapet Pro Patria och är en af Stockholms Ethundrade män. Inneh. C. XIII: orden.

VECKANS DAGAR

18 sept. En orkanartad storm går denna dag och nästföljande öfver Stockholm.

19 sept. Begynna årets första-kammarval. — Öppnas i Paris internationella arbetslöshetskongressen. — Den nya engelska afdelningen på Brysselutställningen öppnas.

20 sept. Rasar en stark snöstorm öfver Bergslagen. — Affliden den berömda skådespelaren Josef Kainz. — Från Paris komma meddelanden, att trots alla dementier militärkonventionen mellan Rumänien och Turkiet nu är ett faktum.

— Öppnas holländska parlamentet. — Meddelas från Spanien om ett fruktansvärdt övader, som öfverallt förstört grödan.

— Tågsammansättning i Steiermark. 10 personer dödas, många skadas. — Tågsursprung vid Oporto. 150 personer skadas. — Storhertigparet af Baden firar sitt silfverbröllop.

21 sept. Frih. Cederström företager den första officiella uppstigningen med sitt aeroplan.

— Från Paris meddelas, att underrättelsen om engelska finansierers övertagande af ett turkiskt län på 150 milj. pund, hvilket refuserats af Frankrike, väcker djup förstämning. De fransk-turkiska förbindelserna ha blivit mycket spända. — När grufarbetarestrajken i Bilbao sitt slut.

22 sept. — Öppnas en nationell egyptisk kongress i Bryssel. — Affliden den 12-årige shahan af Persien, Ahmed Mirza.

23 sept. Hedenblads-fest i Uppsala. En minnesvård öfver H. affäckes. — En Fryxellbyst affäckes i Sunne.

— Flyger aviatören Chavez i sitt aeroplan öfver Simplan. — Finska landtdagens talman vägrar framlägga ministerrådets grundlagsstridliga lagförslag till landtdagens behandling.

— Öppnas i Petersburg 5te intern. gyneologkongressen. — Reuters office dementierar uppgifter om turkiska lånet i England. Frågan synes ännu ej vara slutordnad. — Tillsättes af norska regeringen den stora k. parlamentariska kommissionen för nykterhetsfrågans utredning. — Persiska parlamentet väljer till regent Nasra el Muk.

24 sept. Allvarsamma gatuoroligheter inträffa i Moabitkvartret i Berlin, i det strejkande hos en kolfirma öfverfalla arbetsvilliga. — Fruktansvärd tågsammansättning å Vladivostokbanan; en mängd människor dödas och såras.

INNEHÅLL

H. A. von Post. — Tvenne minnesvårdar. — Märkliga runfynd. — Svenskar i Fransk-Tyska kriget. — Svenska bilder för dagen. — Flygveckan i Stockholm. — Finska landtdagen. — Utländska bilder och porträtt för dagen. — Från huvudstadens scener. — Veckans porträttgalleri. — Veckans dagar.

GOTTHARD EWERLÖF. Stud.-ex. 73, hofr.-ex. 80, v. håradsh. 83, stadsfogde i Karlskrona 85, auditör i Blek. bat. 87, s. å. v. auditör och 91 auditör vid K. Flottan samt 92 i K. Flottan. Sedan sistn. är auditör v. Karlskrona gren.-reg. Rådman i Karlskrona sedan 90 och magistratssekreterare sedan 98. Led. i styr. för 3dje Distriktdistr., v. ordförande i Drätselkammaren sedan 07, led. af byggnadsnämnden och kyrkorådet; örd. i styr. i Smålands E. Banks afd.-kontor i Karlskrona sedan 95, suppleant i statens ombud i styrelsen i Karlskrona-Vexjö järnv. Landstingsman sedan 97.

AXEL SCHOTTE. Stud.-ex. 78, jur. kand. 86, v. håradshöding 89. Notarie i Gällefors länstyrelse 89, landssekreterare i Värmlands län 02, inträdde vid unionsuppgifvelsen 05, i ministären såsom chef för Civilepartementet, men afgick följande år och utsågs då till förlikningsman inom mellersta distriktet. Ar sedan 08 led. af Riksd. A. K. Vi hänvisa i öfrigt till utförlig biografi som jämte helsidesporträtt återfinnes i ärg. XI: 31.

VIKOR ALMQUIST. Stud.-ex. 78, jur. kand. 84, e. o. tjänsteman i Fångvårdsstyr. 85, v. håradshöding 87, amanuens i Fångv.-styr. 88, kanslist i Stockholms Råd.-R. 95, byråchef i Fångv.-styr. kanslibyrå sedan 97. Statens ombud vid 1910 års internationella fångvårdskongress i Amerika. Lyrisk diktare.

RUBEN ALM. Stud.-ex. 69, med. lic. 79. Underläkare och underkirurg å Akad. sjukhuset i Uppsala 77-79, lasarettsläkare i Simrishamn 79-82, sedan sistnämnda är lasarettsläkare i Eskilstuna.

NILS TORPSON. Stud.-ex. 75, fil. kand. 78. Adjunkt vid Stockholms Folkskoleseminarium 84, rektor vid Umeå folkskolesem. 98, rektor vid Landskrona Folkskolesem. sedan 1900. Folkskoleinspektör sedan 03, stadsfullmäktig sedan 06. Styr.-led. i Landskrona kommunala gymnasium.

THEOFIL ANDERSSON. Stud.-ex. 88, fil. dr 97, därefter docent i statistik och statskunskap i Lund. Amanuens i Kommerskoll. statist. afd. 1900 och aktuarie däst. 04, öfverflyttades såsom f. aktuarie och chef för sjuk- och olycksfallsstatistiken 06 till arbetsstatist. afd. inom Kom.-koll. I dagarne utnämnd till direktör för sjukkasseebyrå och sjukkasseeinspektör, den förste innehafvaren af detta embete, tillkommet i o. m. den i år antagna nya sjukkassemblagen.

KARL HILDEBRAND. Sedan 04 hufvudredaktör för Stockholms Dagblad. Led. af Riksd. F. K. sedan 08.

OSCAR SILFVERSPARRE †. Stud.-ex. 50, hofr.-ex. 54, e. o. notarie i G. Hofrätt 56, v. håradshöding 58, kanslist i K. Kommerskollegium 60, ombudsman v. K. Landbruksakad. 66, tjänstgjorde under ett antal år vid Ridarhuset, vid Riksdagens kansli m. m. samt blef 73 Ridarhuskamrer. Stadsfullmäktig i Stockholm 93, andre kassadirektör i Stockholms Stads Sparbank 96, styrelseledamot i samma Sparbank 98.

GOTTHARD RETTIG †. Genomgick handelskola i Hamburg och senare Alnarps landbruksinstitut samt var ett antal år godsegare. — Etablerade sig 78 såsom exportör af trävaror och blef 79 Perunsk generalkonsul.

CARL ERIK LINDSTRÖM †. Ingick 87 i firman Lindström & Brattberg Var ordförande i Gatn- och Vägöfvervaltningen samt i Göteborgs Sparbank. Var under flera år ledamot jemväl af styrelserna i stadens begravningsplatser, Handelsföreningens Fullmäktige, Willinska Skolan m. fl.

HVAR
8
DAG

börjar med detta häfte sin nya årgång, den 12:te. Den ter sig väl i hufvudsak lik föregående år — vi äro ej vänner af onödiga förändringar, men väl af verkliga förbättringar. Till detta senare slag vilja vi med afseende å tidningens yttre hänföra själfva trycket som är utfördt med hel ny stiluppsättning; omslaget har fått ett hvitare papper som än mera höjer tidningens utseende.

Åt den skönlitterära afdelningen komma vi att ägna alldeles särskild omsorg — något som under hand skall taga sig uttryck i de bästa och mest underhållande berättelser som stå till buds.

Tvenne nyheter bjuda vi på redan nu — den ena i och med en ny sång af vår berömda kompositör Emil Sjögren, och vårt löfte att då och då införa kortare originalmusikstycken af värde.

Den andra är förströelseafdelningen kallad "Nötknäpparen" som vi afse att utveckla till en verkligt populär afdelning. Men vi komma icke med allt nytt i första häftet — vi ämna under hand komma med små öfverraskningar, alla af angenäm art och afsedda att än starkare fästa H. & D:s både äldre och nyare vänner vid tidningen.

REDAKTIONEN.